

La televisió ha fet embogir el món del futbol. Els clubs rebran grans quantitats de diners per la venda dels drets d'imatge a les cadenes de TV i la sentència Bosman els permet gastar-los en fitxatges insòlits. Però no tots podran aguantar aquest ritme.

LA GALLINA DELS GOLS D'OR

Fa poc més d'un any discutien el president del Barcelona i Johan Cruyff sobre la quantitat a pagar pel crack portuguès Rui Costa. Cap dels dos hauria pagat més de cinc-cents milions de pessetes per contractar-lo. El migcampista lusità va recalar en les files de la Fiorentina. Ara, el Barça ha pagat mil milions per Giovanni, un brasiler tímid, nomenat successor de Pelé i considerat millor jugador del seu país l'any passat. Res no és gratuït. Les televisions han disparat el mercat. Les equades han adquirit jugadors com desficiades, moltes vegades només amb uns quants avals. La venda dels drets d'imatge a les televisions ha permès aquesta eufòria de fitxatges entre els clubs de la Lliga de Futbol Professional (LFP). Les cadenes que han comprat aquests drets han transformat el futbol després de mantenir una guerra comercial intensa.

Tot per la quota de pantalla. Des del principi, les televisions privades, Antena 3 i Canal+ tenien prevista la compra dels drets d'imatge als equips de futbol com a fórmula fàcil d'expansió empresarial. La programació de les televisions amb continguts generalistes, com la podem veure a hores d'ara, necessita redefinir-se. I el futbol, a hores d'ara l'únic producte segur que garanteix bones quotes d'au-

diència, sembla la millor garantia econòmica per portar endavant aquests ambiciosos plans. Així, les cadenes ja preveien la possibilitat d'oferir als telespectadors una bona dosi de partits amb la intenció d'augmentar l'audiència i per

Les televisions han disparat el mercat. Els clubs han fitxat com desficiats, moltes vegades només amb uns quants avals.

conseguint elevar el volum de beneficis gràcies a una major afluència de publicitat. A això cal sumar els guanys que rebrien per l'exploració rendible dels drets d'imatge (com per exemple la venda de partits a cadenes estrangeres) i l'enorme ventall de possibilitats que ofereix la introducció de les noves tecnologies. En aquest sentit, el director de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV), Jordi Vilajoana, apostava per tenir aquests drets per poder obrir-se camí en negocis relativament nous

com el cable, la televisió per satèl·lit i el *pay per view* (sistema que permet la tria de determinats programes, i en el qual només es paga allò que es veu). Els projectes estratègics de Canal+ i Antena 3 han provocat inevitablement un conflicte entre aquestes corporacions per a controlar-ne els drets que ha acabat, de moment, amb el trencament de l'acord que adoptaren dies enrere. L'únic escull a les propostes presentades per aquestes dues cadenes no era altre que la vigència d'un contracte signat entre la LFP i la FORTA (Federació d'Organismes de Ràdio i Televisió Autònoms), al qual encara li resten dos anys de vigència. Tot s'ha arranjat amb concessions fetes per totes les bandes.

La FORTA, tercera corporació televisiva en discòrdia, veia com s'acostava el final del seu contracte, signat l'any 1990 amb una durada de vuit temporades. Les cadenes privades aprofitaren l'avenençosa per plantejar una oferta substancial als clubs: 3.000 milions anuals per als clubs de primera divisió i 1.000 per als de sego-

ARXIU

na divisió a canvi dels drets d'imatge. La proposta va produir una ràpida cursa per arribar a acords amb els contractes i per tenir diners per a fitxatges. Antena 3 va avançar-se a totes les cadenes. Canal+ esperava. A3TV aprofitava els deutes d'algunes societats (una d'elles era el Reial Madrid) per seduir-les amb ofertes multimilionàries. L'endogàmia que existeix entre alguns dirigents i certes empreses va poder establir els primer lligams. Qui sap si l'acord entre el club de Chamartín i A3TV és degut a la relació sentimental entre el fill del president blanc i la filla d'Antonio Asensio. Reial Madrid, Sporting de Gijón, Mallorca o Atlètic de Madrid van encapçalat el grup de vint-i-set clubs que acceptaren la proposta, entre els quals també es trobaven l'Hèrcules i el Vila-real.

Guerra en obert. Canal+, però, va contraatacar. La cadena de pagament va obtenir el vot favorable d'onze societats a la seua proposició, tot desitjant que econòmicament fóra igual que l'oferta per A3TV, i legalment menys compro-

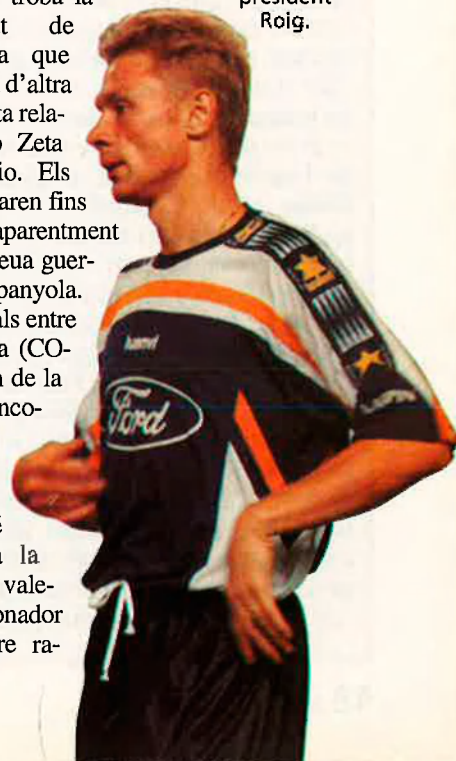
metedora. Tenerife, Celta o Saragossa van emparaular-se amb la televisió del grup PRISA. Per la seua part, València, Barcelona i Espanyol van signar amb les televisions autonòmiques respectives. La FORTA demanava també part en aquest pastís, malgrat que no havia pres mesures conjuntes d'actuació, com ho demostren les crítiques que ha rebut TV3 de les altres autonòmiques per la possible associació d'interessos que ha establert amb A3TV.

Al capdavant, tots rebran, si fa no fa, els mateixos diners. No obstant això la LFP ha vist perillar la seua estabilitat i funcionament. La confrontació entre les cadenes privades va afectar la convivència entre les societats esportives que conformen la Lliga. La necessitat de cobrar les quantitats estipulades per la venda dels drets d'imatge, els quals tindran validesa a partir de la temporada 1998-99, va forçar alguns clubs a demanar una revisió de la legalitat vigent. Les reunions unilaterals dels clubs aliats amb A3TV i els representants d'aquesta cadena s'han prodigat amb la intenció de pressionar Canal+ i la

FORTA perquè cediren en les seues pretensions. Els programes esportius radiofònics de la mitjanit es convertien en escenari privilegiat de la guerra comercial. Els bàndols eren fàcilment identificables i també els seus portaveus amagats sota la pretesa "tasca informativa".

D'una banda es troba la SER, propietat de PRISA, empresa que controla Canal+, i d'altra la COPE, en estreta relació amb el grup Zeta d'Antonio Asensio. Els combatents utilitzaren fins i tot un camp aparentment neutre per fer la seua guerra: la selecció espanyola. Els retrets personals entre José María García (COPE) i José Ramón de la Morena (SER) encobrien tota aquesta farsa. Si De la Morena atacava Clemente, també carregava contra la COPE, principal valedora del seleccionador basc en l'espectre ra-

Romário és el davanter que necessitava el València per mantenir il·lusionada l'afecció. Part de la premsa, però, qualifica aquest fitxatge de caprici del president Roig.

EL FUTBOL A EUROPA

La Babel futbolística

En les principals lligues europees la sentència Bosman ha revolucionat el tràfic de jugadors, però no com ha revolucionat el de la Lliga espanyola. En general, en els països amb un potencial futbolístic menor s'ha produït un fet que ja es donava en ciclisme: resulta més barat de contractar un jugador estranger mediocre que no un del país. Aquesta és la política que han seguit l'Ajax, el PSV o el Feyenoord, els tres equips més representatius dels Països Baixos, que incorporen en els seus equips inferiors nigerians, danesos o finesos i, una vegada formats en els criteris de l'equip, els passen al primer equip. També és aquesta l'estratègia que fan servir els equips anglesos des de fa anys, amb planters plens de noruecs, suecs i danesos.

No obstant això, en el futbol anglès la contractació de jugadors "obers" dels països escandinaus s'ha vist eixamplada amb rutilants fitxatges a colp de taulonari. Les societats anònimes que són els clubs anglesos (el Tottenham fins i tot cotitza en la Borsa londinenca) han caigut en mans de magnats de tots els sectors econòmics que comencen a llançar la casa per la finestra contractant els serveis de jugadors de les Illes, principalment davanters. Shearer, Cole, Ferdinand o Sutton costaren més d'un milió de lliures, xifres rècords en el seu moment, per més que ara resulten ridícules. Aquests tres darrers anys, el mercat britànic s'ha obert a estrelles de fora de les illes: Cantona, Ginola, Asprilla, Juninho, Kanchelskis, Bergkamp o Helder s'han incorporat al futbol anglès, i han trencat l'hermetisme insular tradicional. Enguany els clubs han sondejat tots els continents per incorporar Vialli, Ravanelli, Emerson, Futre, Raducioiu o Jordi Cruyff per quantitats fins fa poc inimaginables. Però ha estat novament Alan Shearer (el fitxatge més car de la història quan va signar amb el Blackburn Rovers) el gran protagonista de l'estiu anglès amb el seu fitxatge pel Newcastle, rècord mundial absolut d'un jugador: quasi tres mil milions de pessetes. En tot cas, els equips anglesos mai no compren deu o dotze jugadors

per transformar tot un equip, ans inverteixen els diners en dues o tres estrelles consagrades per afegir-les a un conjunt base.

Aquesta és també la tendència dels grans favorits de la Bundesliga (la lliga alemanya). Tant el Borussia Dortmund, actual campió, com el Bayern de Múnic, etern aspirant, han retocat el planter

Alan Shearer. El Newcastle ha pagat 2.800 milions de pessetes per ell.

amb poques incorporacions, normalment de jugadors contrastats. Paulo Souza reforçarà el centre del camp del campió alemany, i Rizzitelli ha aterrat a Múnic per acompanyar Klinsmann en la cerca d'un títol que defuig els bavaresos ja fa tres anys.

A Itàlia va minvant la febre compradora que havia convertit el futbol transalpí en el paradís de tots els futbolistes del món. Seguint l'exemple anglo-saxó, Milan i Juventus han incorporat pocs jugadors en els blocs que aconseguiren l'any passat l'*Scudetto* i la Lliga de Campions respectivament. El club de Berlusconi, gràcies a la sentència Bosman, ha contribuït al desmantellament del gran Ajax dels noranta amb la contractació de Davis i Reiziger. La "Vecchia Signora" ha suplert la marxa

dels seus davanters Vialli i Ravanelli recorrent al mercat francès per aconseguir Zidane, el jugador pel qual sospirava Johan Cruyff, i el croat Boksic. Tan sols l'Inter ha fitxat a "l'estil espanyol" per renovar un equip que camina de fracàs en fracàs des de fa un decenni i construir un equip en què puguin alinear-se perfectament nou jugadors no italians, tots ells internacionals —el millor exemple del futur futbol europeu.

Francesos, portuguesos i neerlandesos són mercats venedors i, per tant, els seus reforços provenen de països amb poca tradició futbolística, si bé en trauen el màxim rendiment. Els Països Baixos sempre han estat exportadors de figures a lligues de més potencial econòmic, de tal manera que la lliure circulació de futbolistes n'ha fet un planter dels grans equips europeus. El renaixement del futbol francès també ha fet que els hereus de Platini, Giresse, Trésor o Rocheteau hagen provat fortuna en les millors lligues continentals. Desailly i Dugarry (Milan), Dechamps i Zidane (Juventus), Djorkaeff i Angolma (Inter), Karembeu (Sampdoria), Cantona (Manchester), Ginola (Newcastle), Blanc (Barcelona) i Lizarazu (Athlétic), Thuram (Parma), Martins i Madar (Deportivo) formen la columna vertebral de la selecció francesa. Això mateix es pot dir de Portugal, on, sobretot, el Barcelona ha trobat una nova "Masia" amb Figo, Vítor Baia i Fernando Couto, als quals hem d'afegir Rui Costa (Fiorentina), Souza (Dortmund), Secretario (Reial Madrid), Dani (Ajax) i Paulo Bento (Oviedo).

Així, vegem que l'espectacle futbolístic vencerà el mite de l'amor a uns colors, la passió per un club; en definitiva, el romanticisme del futbol, que només se'l creuen els afeccionats. Aquesta Babel futbolística farà possible que, per exemple, el Barça jugue la final de la Recopa amb tres portuguesos, dos brasilers, un romanès, un croat, un búlgar, un argentí, un asturià i un basc. Tots ells portant per tot el món la bandera de la institució més colossal de Catalunya. Més que un club, l'ONU. **Francesc Gisbert**

convertit en l'escenari de la guerra comercial.

diofònic. Si Clemente insultava la SER, els papers s'invertien. Així, mentre els consellers delegats de les empreses implicades es repartien el pastís, jugadors, seleccionador i periodistes van actualitzar una obra shakespeariana amb més insults que els demanats per l'espectacle. I aquesta lluita constant entre personatges que sense el futbol no serien ningú emmascarava la realitat: les cadenes, per poder explotar les noves tecnologies, necessiten els ingressos que els garanteix el futbol, i alhora els clubs busquen els diners que dona la televisió per assegurar-se el futur.

Després de signar els contractes amb les televisions, els clubs es van abocar a una cursa desenfrenada a la caça de nous jugadors. Moltes esquadres van fer els fitxatges comptant amb els futurs ingressos que generaria la venda dels drets d'imatge. Tanmateix, la necessitat de disposar de liquiditat provocà que A3TV requerira el trencament amistós del contracte entre la LFP i la FORTA. Els contractes que s'havien signat amb les privades no entrarien en vigor fins la temporada 1998-99. Fins aquesta data, Antena 3 es veia excloua de retransmetre cap partit de la Lliga, i per tant, no obtindria cap guany per pagar els compromisos vinculats amb els seus equips.

Antena 3 va aconseguir un principi d'acord amb Canal+ i la FORTA fa dues setmanes. El passat dijous, però, es va trencar. Aquell pacte li permetia que a partir de la Lliga vinent poguera retransmetre cada dilluns a les 21.30 hores un partit. Ara, només podrà retransmetre els cinc primers enfrontaments, ja que la FORTA li ho ha permès. La negativa de Canal+ a complir aquesta proposta de les autonòmiques ha conduït a una situació tensa: els clubs d'A3TV volen rescindir el seu actual contracte amb la FORTA per no poder cobrar els diners estipulats, els equips de Canal+ no deixaran entrar cap càmera al seu estadi que no acompleixa la legalitat vigent. Així, tot complint els actuals convenis, cada dissabte la FORTA oferirà el partit més interessant i Canal+ n'emetrà un altre tots els

La federació alemanya admetia un nombre il·limitat tant de jugadors de la UE en la Bundesliga com d'extracomunitaris.

diumenges a les 19.30 hores. El dubte, però, és patent. Els directius especulen amb la planificació dels engraellats televisius, sempre convençuts que l'esport rei tindrà una audiència que rendibilitzarà les noves tecnologies. Dels set dies setmanals, només un dia descasarem de veure un espectacle considerat per certa gent com l'opi del comú.

Futbolistes sense fronteres. El món del futbol era, fins fa uns pocs mesos, un dels reductes professionals que no acceptava una condició fonamental de la integració en la Unió Europea: la lliure circulació de treballadors i ciutadans dintre de les seues fronteres. Amb aires castissos i defensa patriòtica de les velles glòries futbolístiques, els paladins espanyols d'aquest esport han mantingut dures reticències a la liberalització del mercat que s'ha produït aquest

estiu. La qüestió sembla tan surrealista com innecessària quan el capital domina tots els estaments esportius d'elit, i les pressions de la televisió han coincidit en el temps. Si les seleccions són els guardians de l'honor ranci, on els jugadors defensen uns suposats sentiments, els equips són les corporacions que mantenen econòmicament la curta vida professional d'aquests treballadors.

Un ciutadà belga, Jean-Luc Bosman, va capgirar les estructures del futbol continental. Un cas anecdòtic ple de malentesos, que el va obligar a deixar el futbol professional, va desencadenar una nova manera d'entendre l'espectacle. Una anys de judicis i un magistrat de la UE va reconèixer que el cànon UEFA pagat als equips per traspasos era injust. La Unió Europea no podia permetre's aquesta mesura proteccionista: l'anomenada *sentència Bosman* permetia el flux de jugadors comunitaris dintre de les seues fronteres. Emperò, la federació alemanya anava més lluny: admetia un nombre il·limitat tant de jugadors de la UE a la Bundesliga com d'extracomunitaris. La Lliga espanyola no se n'ha quedat al marge. Reunions inacabables entre la Lliga Professional de Futbol

Hristo Stòixkov ha tornat al Barça de l'era post-Cruyff. El búlgar ha estat una de les atraccions de les últimes lligues. Ara, haurà de compartir els favors del públic amb els fitxatges multimilionaris de Ronaldo i Giovanni.

ROSANNA PUCHADES

Despeses en fitxatges temporada 96-97

Club de futbol	Milions de ptes.
 FC Barcelona	5.350
 Reial Madrid	5.000*
 Betis	4.160
 València CF	2.500
 Deportivo	2.000
 Atlètic de Madrid	1.100
 Espanyol	700
 Hèrcules	200
 Extremadura	20

* Capello costarà al Reial Madrid 1.000 milions per les tres temporades.

Les grans inversions fetes amb avals enfonsaran ec

ROSANNA PUCHADES

El futbol espanyol, en milions de pessetes

JUGADOR	PAIS	EQUIP	DINERS
Ronaldo	BRA	FC Barcelona	2.550
Alfonso	ESP	Betis	1.410
Mijatovic	IUG	Reial Madrid	1.250
Maradona	ARG	FC Barcelona	1.200
Rivaldo	BRA	Deportivo	1.186
Karpin	RÚS	València CF	1.100
Finidi	NIG	Betis	1.024
Koeman	HOL	FC Barcelona	1.000
Suker	CRO	Reial Madrid	1.000
Giovanni	BRA	FC Barcelona	1.000
Vítor Baía	POR	FC Barcelona	960
López	ARG	València CF	530
Romário *	BRA	València CF	2.000

* Quantitat total del traspàs i del contracte per tres anys.

(LFP), l'Associació Professional de Futbolistes (APF) i la Reial Federació Espanyola de Futbol (RFEF) van provocar tensions en els estaments de l'esport. Era l'espill sobre el qual en girarien tota la resta. Finalment, es va decidir permetre només sis extracomunitaris per equip inscrit, dels quals simultàniament sols en jugarien quatre. També és cert que molts jugadors ho faran en condició d'assimilats, com l'australià Vidmar, amb passaport italià, o el camerunès Songo'o, amb un de francès.

Els equips, tot aprofitant els contractes televisius, s'han reblert de jugadors sense passaport espanyol, molts d'ells desconeguts i de vàlua

més que dubtosa. La víctima: el planter. Curiós és el cas del Deportivo de la Corunya. Aquest equip pot alinear en un partit nou jugadors forans (quatre estrangers permesos i els cinc comunitaris que posseeix) i dos d'estatals. Ara, el Barcelona, Hèrcules o Tenerife no és queden al darrere. Aquesta invasió més que esperada ha alterat els nervis dels responsables de la selecció espanyola. L'afluència en massa de jugadors que no poden aportar el seu joc a aquest combinat pot restar participació i preparació als estatals. Tot són vanes especulacions si el que sap jugar no menysprea l'ocasió. Els clubs paguen i, per tant, manen. Volen reforçar-se adequadament per poder aspirar amb seguretat a les fites marcades. Però els exemples no deixen de ser sorprenents i curio-

conformen el somni olímpic de les cinc anelles. Totes aquests trets han convertit la Lliga d'enguany en la més provocativa de les últimes temporades. L'exotisme i la qualitat de les inversions es barregen per animar la Lliga però condicionen l'economia dels clubs i poden significar la seua ruïna.

Vint-i-dos són massa. La coincidència entre la liberalització del mercat futbolístic i els diners de les televisions ha marcat l'inici d'una lliga qualificada de la més espectacular. Tots han oblidat la duresa del campionat passat a causa de l'excés de clubs. Ben bé, cap dirigent esportiu s'ha preocupat de solucionar-lo. Ha esperat l'avis de la UEFA per pensar a modificar aquesta situació. I la mesura a prendre és traumàtica. Siga com siga, en aquest campionat perdran la categoria quatre clubs i dos en jugaran la promoció. Les inversions fetes, moltes amb avals, enfonsaran els clubs que no puguin suportar el retall dels ingressos de les televisions, que baixaran amb la categoria, i les afecions ho consideraran una injustícia. Els dirigents futbolístics no afronten la sobrecàrrega de partits dels jugadors. Han preferit bandejar durant una bona estona el protagonista d'aquest esport, el futbolista i la seua pilota, per entretenir-se en drets d'imatge, i milions, més milions. La conjunció entre les televisions i la sentència Bosman ha fet embogir l'esport rei. Lluny queden aquelles vesprades de ràdio i veus metàl·liques, de copes en blanc i negre. Fitxatges multimilionaris, cabdillismes presidencials i molta imatge comercial estan reconvertint les essències dels vells clubs. Les actuals societats anònimes esportives copien el muntatge nord-americà. Platko i el seu fervent admirador, Rafael Alberti, el mateix Garrincha o Rivera, César, Mundo no s'haurien pensat mai que el caní "balonpié" esdevinguera un sucós pastís, regit per les televisions.

Josep Lluís Ferrero
Salvador Giménez

L'exotisme i la qualitat de les inversions animaran la Lliga. Els fracassos d'aquestes, però, condicionen els clubs.

sos. Els fitxatges d'un israelià per part del Celta de Vigo, d'un italià per l'Hèrcules o d'un japonès pel Logronyès, qualifiquen *per se* aquesta lliga. Revivo, Longhi o Zaizen, respectivament, tenien un futur més que negre per jugar fa dos anys en aquesta competició, el jeu prové d'una lliga massa feble, l'italià ve de la millor lliga i el japonès, de la més comercial i jove.

Sí açò no fóra prou demostratiu de la follia generalitzada que viu el futbol espanyol, podríem esmentar sud-africans com Fortune, grecs com Tsartas, ghanesos com Yaw o macedonis com Stoikovski. La temporada dels cinc continents és una realitat més que palpable: europeus, asiàtics, oceànics, americans i africans, nous reis del futbol,

ROSANNA PUCHADES

El futbol europeu en milions de pessetes

JUGADOR	PAIS	EQUIP	DINERS
Shearer	ANG	Newcastle	2.800
Vialli	ITA	Juventus	2.400
Chiesa	ITA	Parma	2.000
Lentini	ITA	Milan	1.700
Bergkamp	HOL	Inter	1.700
Baggio	ITA	Milan	1.700
Collymore	ANG	Liverpool	1.700
Cole	ANG	Manchester	1.500
Ravanelli	ITA	Middlesbrough	1.400
Boksic	CRO	Juventus	1.280

